



En solcellsanläggning som den vid Lilla Aska i Linköpings pastorat kan fungera som ett bra exempel på egenproduktion av el – en del av färdplanen. Kyrkogården berättade om

Färdplan för klimatet

Kyrkostyrelsen antog i slutet av december 2019 en färdplan för klimatet med målet satt till 2030.

Arbetet har pågått i ett år och ska nu bli ett riktmärke för Svenska kyrkans interna arbete.

– Där är kyrkogårdarna en viktig del av verksamheten, säger Per Rosenberg, tillförordnad hållbarhetschef och programansvarig för färdplanen.

Den färdplan för klimatet som kyrkomötet beslutade om i november 2018 har nu realiserats i form av ett sju-sidigt dokument som arbetats fram under ett års tid. Kyrkostyrelsen antog i december 2019 skrivningen, som nu blir en utgångspunkt för ett nationellt arbete för att göra samfundets verksamhet klimatneutral till 2030.

All verksamhet inom Svenska kyrkan omfattas och skiljer inte specifikt ut kyrkogårdsförvaltningen.

– Begravningsverksamheten är en del av det Svenska kyrkan gör, men eftersom kyrkogårdsförvaltningen är en så integrerad del av helheten är

det svårt att skilja ut den från annat i dokumentet, säger Per Rosenberg, tillförordnad hållbarhetschef inom Svenska kyrkan och programansvarig för Svenska kyrkans nya färdplan för klimatet.

DET STATLIGA begravningsuppdraget får effekter på allt från resor, transporter och förvaltning till upphandling, energi och inköp av exempelvis nya maskiner – alla delar, som berörs under en handfull rubriker i färdplanen.

Under det övergripande målet om att vara klimatneutral till 2030 finns ett första etappmål satt till 2022. Under

Miljö i kyrkogården



”Vi kommer att göra en årlig avstämning.”

Per Rosenberg är tillförordnad hållbarhetschef i Svenska kyrkan.
FOTO: SVENSKA KYRKAN

den rubrik som berör bland annat maskiner och markförvaltning är det uttalat att det ska finnas ett strukturerat arbete för att fasa ut arbetsmaskiner och verktyg som drivs med fossila bränslen.

Samtidigt ska hela förvaltningen av begravningsplatserna vara både ”hållbar och klimatsmart”, och metoderna för uppföljningen av verksamhetens påverkan på klimatet ska förbättras.

Hur ska avstämningen mot färdplanen gå till?

– Vi kommer att göra en årlig avstämning genom de rapporteringsverktyg som redan finns inom förvaltningen, som till exempel det nationella systemet för insamling av statistik, säger Per Rosenberg, som ser som en av de viktiga utmaningarna att arbeta på samtliga nivåer – men under ett samlande dokument.

– Vi är inte riktigt vana vid det, utan måste hitta goda arbetsformer som leder till att alla enskilda förvaltningar i hela landet känner en delaktighet och att vi alla drar åt samma håll. För att



anläggningen i #4–2019 (faksimilen ovan).

FOTO SAMTLIGA: JOHAN LINDSTÉN



Inköp av energi som producerats med förnybara källor, som sol, vind och vatten, är en del i arbetet för att skapa en klimatneutralitet i förvaltningen. En annan del är, att så långt det är möjligt fasa ut fossildrivna fordon och verktyg mot sådana som drivs med exempelvis elektricitet. SKKF är sedan 2018 medlem av Fossilfritt Sverige. Begravningsverksamheten ska enligt planen vara fossilfri till 2023.



En av flera elbilar som används på Norra kyrkogården i Kalmar.

har sikttet mot 2030

hitta dit har vi bland annat biskopsbrevet om klimatet från i höstas att stödja oss på.

SAMTLIGA STIFT HAR ställt sig bakom inriktningen i färdplanen, och centrala medel går ut till stiftet som ett stöd i främjandearbetet gentemot förvaltningarna.

– Vissa stift kan komma att anställa personer som får ansvar för att hantera specifika områden för hela kyrkan.

Ute i de enskilda pastoraten och förvaltningarna är det inte säkert att man kommer att beröras av alla delar i färdplanen.

– Då arbetar man istället med de relevanta områdena, säger Per Rosenberg, och tillägger att den färdplan som nu är antagen är ett grunddokument som alla kan stämma av emot i de delar där man arbetar.

SKKF HAR EN PLAN för hur begravningsverksamheten ska bli fossilfri. Genom medlemskapet hos Fossilfritt Sverige,



”SKKF:s mål är att begravningsverksamheten ska vara fossilfri betydligt tidigare än 2030.”

Jan Olov Andersson, vd för SKKF, ser fram emot att samverka med Svenska kyrkan.

som initierades av regeringen 2015, har SKKF satt upp målet att medlemmarna ska ha fasat ut fossila bränslen i verksamheten redan till 2023.

Jan Olov Andersson är vd för SKKF.

– Det känns som att SKKF:s färdplan för en fossilfri begravningsverksamhet kommer att vara ett bra komplement till Svenska kyrkans färdplan. Vår färdplan kommer att ha fullt fokus på begravningsverksamheten och SKKF:s mål är att begravningsverksamheten ska vara fossilfri betydligt tidigare än 2030. Det är bra att Svenska kyrkan har gjort sin plan, och jag ser fram emot en givande samverkan kring detta så viktiga mål.

FÖR SVENSKA KYRKAN är det viktiga nu, enligt Per Rosenberg, att man kan bejaka och glädjas över färdplanen och jobba gemensamt med den.

– Nu är det med andra ord bara jobbet kvar att göra, säger han med ett leende.

JOHAN LINDSTÉN



Biskopsbrevet om klimatet presenterades av ärkebiskopen i höstas. FOTO: IKON



Ny forskning visar att gråsparven har minskat med uppemot 70 procent i Europa sedan 1980.

FOTO: DAREK ŚWITALA

Gråsparven alltmer rar

När byggnader tätas och optimeras för energiekonomi får det ofta konsekvenser för fåglarna, som minskar i antal.

Det visar ny forskning från SLU och polska forskare.

Många fågelarter som lever nära oss människor visar en nedåtgående trend. Det gäller till exempel gråsparven som har minskat med 70 procent i Europa sedan 1980.

En tidigare studie från Polen visade att antalet fåglar i byar ofta minskar när äldre hus rivs och ersätts med moderna.

Nu visar SLU och polska forskare att fåglarna också missgynnas av att äldre hus renoveras, till exempel för att bli mer energisnåla. En orsak är att tillgången på boplatser minskar, skriver SLU i ett pressmeddelande.

– I en tidigare studie visade vi att äldre bebyggelse i polska byar hyste fler arter och individer av fåglar än nybygg-

da hus. När vi hade besökt ett stort antal byar insåg vi att många äldre byggnader hade renoverats och att det skulle kunna vara ytterligare ett hot mot många fågelarter, säger Zuzanna Rosin, forskare vid SLU och Adam Mickiewicz University i Polen, som har undersökt tretton arter, bland annat gråsparv, ladusvala, hussvala och sädesärta.

– Enligt våra data minskade antalet fåglar inom de arter som bygger bon på och i hus med 50 procent från de äldsta byarna i Polen till de modernaste, säger hon, och tillägger att en utmaning för framtiden är att hitta lösningar som är energieffektiva och bra för mångfalden.

Fågelvänlig arkitektur kan handla om att sätta upp holkar eller att integrera möjliga boplatser, som hålrum och skrevor i utformningen av nya och renoverade hus. Det kan också handla om att bevara yttre strukturer hos äldre hus vid renoveringen, som exempelvis utvändiga tvärbjälkar.

”Fågelvänlig arkitektur kan handla om att sätta upp holkar eller att integrera möjliga boplatser.”

Zuzanna Rosin, forskare vid SLU och Adam Mickiewicz University i Polen

Växter värda att ta vara på

■ SKAO och Pom, Programmet för odlad mångfald, arbetade redan 2018 fram en broschyr som hjälper till i arbetet med att bevara äldre gravplatsers atmosfär genom dess växter. Och den är värd att påminna om.

Av förordet framgår att den i första hand vänder sig till ”alla som dagligen arbetar med skötsel, planering och förvaltning av kyrkogårdens äldre gravplatsmiljöer”. För den som har ett intresse för kyrkogårdarnas kulturhistoria, och då i första hand det gröna kulturarv som ännu finns kvar i form av äldre gravplanteringar, är det en kort introduktion och exempelsamling över det gröna kulturarv som ännu finns kvar i form av äldre gravplanteringar.

Efter en historisk genomgång av hur växter har förekommit genom flera hundra år avhandlas sedan allt från perenner, rosor och ormbunkar till lök- och knölväxter, vedartade växter samt buskar och träd och hur man kan identifiera och skilja ut äldre sorter från alla de yngre som tillkommit.

(JL)



Skriften kan hämtas under Publikationer och Broschyrer på www.slu.se/pom



FOTO: POM

ErikssonsKarosseri
MALUNG SWEDEN

Begravningsbilar

Inreda med kundens behov i fokus

Vi har byggt inredningar till Mercedes Benz och Ford transportbilar sedan 2004 och utvecklat fordonen till att bli klassledande i begravningsbranschen. Vår verksamhet med produktion, produktutveckling och försäljning har sin bas i Malung.

Behov av hyrbil Vi har 4-kistbilar till uthyrning.

Kontakta oss gärna för mer information!



Svenskstillverkad
Malung Sweden



ErikssonsKarosseri AB, Gråsmyrvägen 3, 782 33 Malung, Tfn +46(0)280 441 34, info@erikssonskarosseri.se

erikssonskarosseri.se